

ترجمہ و متن کامل

لُھُوفِ سید بن طاووس

ہمراہ

جان نثاران و فرج القاتلان امام حسین (ع)

ترجمہ، اعراب گذاری و تصحیح

عقیمی بخشایشی

ویرایش سوم

لهوف

مولف: سید ابن طاووس (ره)

مترجم: دکتر عقی بخشایشی (ره)

ناشر: کتاب عقی

ناشر همکار: نوبیا سلام قم

نوبت چاپ: بیست و دوم (این بار نایب) / ۹۵

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۷۴-۰۲-۹

قیمت: بیست هزار تومان

مراکز بخش:

- قم، خیابان ارم، پاساژ قدس، طبقه همکف، پلاک ۱۱ تلفن: ۳۷۷۴۳۴۶۲ - ۲۵
تهران: بازار سلطانی، دارالکتب اسلامی، تلفن: ۵۵۶۲۰۴۱۰ - ۲۱
تهران: میدان فلسطین، نشر بین الملل، تلفن: ۸۸۹۲۱۹۸۰ - ۲۱
مشهد: چهار راه خسروی، کتابفروشی آستان قدس رضوی، تلفن: ۳۲۲۳۳۹۲۳ - ۵۱
مشهد: خیابان خسروی، کتابفروشی کتابچی تلفن: ۳۲۲۵۰۳۸۰ - ۵۱
تهران: کتابفروشی دری - تلفن: ۳۵۴۰۳۶۱ - ۴۱
اصفهان: روبروی مسجد حکیم، کتابفروشی حکیم تلفن: ۳۲۱۰۳۲۱ - ۳۱

ابن طاووس، علی بنموسی، ۵۸۹ - ۶۴۴ ق.

(اللهوف علی قتلی الطفوف (فارسی))

ترجمه و متن کامل لهوف سیدین طاووس، همراه فرجام قاتلان امام حسین (ع) / ترجمه، تعریب، تصحیح و تحقیق عقیقی بخشایشی. - تهران: کتاب عقیق: دفتر نشر نوید اسلام، ۱۳۹۵.

۳۶۸ ص.

۲۰۰۰۰ ریال شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۷۴-۰۲-۹

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا (فهرست نویسی پیش از انتشار)

عنوان دیگر ترجمه لهوف علی قتلی الطفوف سید بن طاووس.

کتابنامه به صورت زیر نویسی.

۱. حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۴۰ - ۶۱ ق. الف. ابو مخنف، لوط بن یحیی، ۱۵۷ ق. حکایه المختار فی اخذ النار. ب.

عقیقی بخشایشی، عبدالرحیم، ۱۳۲۲ - مترجم.

ج. عنوان. د. عنوان: ترجمه لهوف علی قتلی الطفوف سید بن طاووس.

ه. عنوان: حکایه المختار فی اخذ النار. و. عنوان: فرجام قاتلان امام حسین (ع).

فهرست محتویات کتاب

۱	نام و عنوان کتاب
۲	شناسنامه کتاب
۳	فهرست محتویات کتاب
۷	پیشگفتار مترجم
۸	نخستین مقتل و روایتگر آن
۹	مرحله دوم مقتل نگاری
۱۱	مؤلف لهوف کیست؟
۱۲	مشایخ سید بن طاووس
۱۲	شاگردان و راویان از او
۱۳	تألیفات او
۱۵	لهوف یا ملهوف؟
۱۶	چاپ هشتم
۱۹	پیشگفتار مؤلف
۲۷	سراغازی از مؤلف
۳۱	بخش اول: از ولادت تا شهادت
۳۱	ولادت
۳۱	خواب ام الفضل و تعبیر آن
۳۵	خبر از شهادت حسین (ع)
۳۹	مرگ معاویه و نامه یزید درباره اخذ بیعت
۴۳	اطلاع حسین (ع) از شهادت خود
۴۹	مهاجرت حسین (ع) از مدینه
۵۱	دعوت اهل کوفه از حسین
۵۵	اعزام مسلم به کوفه
۵۷	ابن زیاد فرماندار کوفه شد
۶۳	پناهندگی مسلم به خانه هانی بن عروه

۷۳	قیام مسلم بن عقیل
۷۷	مسلم و هانی و شهادت آنان
۸۱	عزیمت حسین (ع) به سوی عراق
۸۱	گفتار طبری
۸۵	حرکت کاروان حسین (ع) از مکه
۸۵	تخلف محمد بن حنفیه از همراهی امام (ع)
۸۷	فرشتگان و درخواست یاری حسین (ع)
۸۹	توقیف هیاه به بحیر بن ريسان
۹۱	ملاقات حسین (ع) با ابانزه
۹۳	تشرف زهیر بن قیس
۹۵	شهادت قیس بن مسهر
۹۹	جلوگیری حر بن یزید
۱۰۳	ورود حسین (ع) به کربلا
۱۰۳	بی‌تابی زینب (س)
۱۰۹	بخش دوم: توصیف جنگ و شهادت
۱۰۹	نخستین خطبه حسین (ع)
۱۱۳	امان‌خواهی برای عباس (ع) و برادران
۱۱۵	آخرین شب
۱۲۳	بامداد عاشورا
۱۲۷	عمر بن سعد، آغازگر جنگ
۱۲۹	حر و ملاقات امام حسین (ع)
۱۳۳	غلام سیاه و کارزار او
۱۳۷	نماز ظهر عاشورا
۱۳۹	شهادت علی اکبر (ع)
۱۴۱	شهادت حضرت قاسم (ع)
۱۴۳	طفل شیرخوار
۱۴۳	فداکاری و شهادت سردار کربلا
۱۴۵	سالار شهیدان به کارزار می‌رود

۱۴۷	شهادت عبدالله بن الحسن (ع)
۱۴۹	شهادت امام حسین (ع)
۱۵۵	واپسین لحظه ها
۱۵۵	لحظاتی بعد از شهادت
۱۵۷	غارت خیام و سوزاندن آنها
۱۵۹	زینب (س) و نعش برادر
۱۶۵	عواقب کار قاتلان حسین (ع)
۱۶۵	محشر، طمه زهرا (س)

بخش سوم: حوادث پس از شهادت

۱۷۳	ورود اسیران به ثوفه
۱۷۵	زینب (س) خطبه می خواند
۱۷۹	خطابه فاطمه بنت الحسن (ع)
۱۸۵	خطابه ام کلثوم (س)
۱۸۷	خطابه امام سجاد (ع)
۱۸۹	ورود به دار الإمارة
۱۹۵	رشادت عبدالله بن عقیف
۲۰۳	از کوفه به شام
۲۰۷	اهل بیت (ع) و دروازه شام
۲۰۷	داستان پیرمرد شامی
۲۱۱	مجلس یزید
۲۱۵	خطبه زینب (س)
۲۲۱	داستان مرد شامی و مجلس یزید
۲۲۳	خواب سکینه (س)
۲۲۵	سفیر پادشاه روم
۲۲۷	کنیسه حافر
۲۲۹	داستان منهال
۲۳۳	اهل بیت (ع) و کربلا
۲۳۳	نزدیک مدینه

۲۳۷	خطبة حضرت سجّاد (ع) نزدیک مدینه
۲۴۱	منازل و بیوت مدینه

* * *

فرجام قاتلان اباعبدالله الحسین (ع) و یاران او

۲۵۱	پیشگفتار مترجم
۲۵۳	داستان واقعی عبرت آموز
۲۵۵	۱- سلیمان بن مرد
۲۵۶	۲- ابراهیم بن مالک اشتر
۲۵۸	۳- مختار بن ابی عبیده بن مسعود ثقفی
۲۵۸	هلاکت قاتلان امام (ع)
۲۶۳	۱- هلاکت یزید بن ابی سفيان (لی)
۲۶۳	مقدمات قیام
۲۶۴	خروج و قیام مختار
۲۷۳	۲- هلاکت فلاکت بار ابن زیاد (لع)
۲۸۳	۳- شبت بن ربیع ۴- خولی ۵- سنان ۶- عمر بن حجاج ۷- شرحبیل ۸- حصین بن نمیر
۲۸۴	حمل سرهای قاتلان به کوفه
۲۸۵	شادمانی در کوفه
۲۸۶	اعزام عامر بن ربیع
۲۸۷	سرنوشت عامر
۲۹۲	۹- سرنوشت شوم حرمله
۲۹۷	۱۰- هلاکت ابن سعد
۲۹۸	روایت منهال در مورد حرمله
۲۹۹	نامه و گزارش به محمد بن حنفیه
۳۰۱	سرهای در اختیار امام سجّاد (ع)
۳۰۲	سرانجام کار مصعب
۳۰۳	بازی سرنوشت
۳۰۴	

* * *

۳۰۵	فهرست اعلام و اشخاص و قبایل
۳۱۵	فهرست اماکن و ممالک و بلاد

بسم رب الشهداء والصدیقین

پیشگفتار مترجم

حماسه جاوید عاشورا که از بستر شنهای داغ و سوزان کربلا سر زد، همواره الهام بخش نمضتهای آزادی بخش جهان گردیده است و در طول تاریخ خود، میلیونها انسان آزاده و مبارز را به سوی کانون این عنصر رهایی بخش جهان اسلام، متوجه ساخته است. حادثه جانسوز کربلا، تاکنون مشعل افروز محافل شیعه و عامل محرک مجامع آنان در طول قرون و اعصار و در گستره نسلها و اجدال بوده است به حدی که شیعه در سرتاسر جهان انقلاب ترین گروه اجتماعی معرفی شده اند و بی گمان در آینده نیز همچنان روشنایی بخش حامی و محافل و اُمم اسلامی باقی خواهد ماند تا چراغ هدایت جهان و جهانیان گردد.

آری حادثه ای در چنین گستره و وسعت و با چنین جاذبه و قدرت، جا دارد مورد توجه و عنایت همگان، بویژه محققان و دانش پژوهان سایل اجتماعی، تاریخی و اعتقادی قرار بگیرد، آن چنان که در گذشته ها نیز مورد عنایت و توجه همگان قرار داشته است.

این حادثه خونین، یکی از بزرگترین و شورانگیزترین حوادث دیر مترقبه صدر اسلام می باشد که با توجه به نقش قهرمان اصلی آن، نمی توان در تاریخ، نادری برای آن پیدا نمود. با نگرش به این خصوصیات است که حادثه کربلا با عمق جان، و با کُنه باطن دل، با باورهای اعتقادی، اجتماعی و انسانی مردم ما گره خورده است و جزء طبیعت و سنت آنان گردیده است. از این رو نسلها و قرن ها هرگز نمی توانند آن را از یاد برده و به بوتۀ فراموشی و بی توجهی سپارند. آن چنان که در گذشته نیز از زوایای مختلف و محورهای گوناگون مورد توجه و عنایت نویسندگان و محققان قرار گرفته است، هر کدام از این محورها، عامل جذب

مردم و باعث شکوفایی ابعاد گوناگون این حادثه عظیم گردیده است که بخش «مقاتل» و «مقتل‌نگاری»، یکی از محورهای اصلی این فاجعه به شمار می‌آید.

مردم مسلمان، به ویژه شیعیان، از روزهای نخستین به اهمیت سرنوشت‌ساز این حادثه بزرگ پی برده‌اند و از این رهگذر، تحلیل‌گران، در پی تحریر و نگارش درس‌های آموزنده آن برآمده‌اند، به حدی که بخش عظیمی از کتابخانه بزرگ اسلامی ما به این امر مهم، اختصاص یافته است.

نخستین مقتل (روایت‌گر آن

نخستین مقتل صحیح که رِشّان ابا عبدالله الحسین (ع) و یاران فداکار او پدید آمده است، مقتل بسیار معتبر و مستند است که از سوی شاهدان عینی و ناظران واقعی این صحنه شور و شهادت، در کتابها و سینه‌ها، مردم آن وزگار، به مرحله ثبت و درج رسیده است و بازگویی و بازنویسی آن، از همان لحظه‌های حادث، آغاز گردیده و در سال ۶۵ قمری، در دوران حرکت توأبیین به اوج اعلا و جایگاه شایسته خود رسیده است؛ و آن مقتل گویا و پویایی است که از طریق روایتگر معصوم، حضرت سید الشحید زین العابدین (ع)، و نیز عمه مکرمه‌اش، بانوی شجاع و سخنور، حضرت زینب کبری (ع)، خواهر بافضیلت امام حسین (ع) و دیگر حاضران صحنه کربلا، امثال بانوی فداکار، حضرت مکتوبه، سکینه ادیبه و شاعره و فاطمه صغری (ع) و دیگر شاهدان عینی این واقعه جانسوز، به جمع و اطلاع مردم حقیقت‌جو، رسیده است.

این مقتل حقیقی و واقعی که از طریق خاندان رسالت، با بیان و بتان و با دل و جان، بازگو شده است، اصالت و اعتبار خاص و ارزش والایی دارد. خواه و ناخواه در دلها اثرگذارد و صاحبان دل را با خود هم‌نوا و همراه می‌سازد، چون از نوعی سوزش و تأثیر جوهری برخوردار می‌باشد که قابل مقایسه با دیگر مقاتل مکتوب نیست، آنجا که حضرت سجاد (ع) می‌گوید: «أنا بن المذبوح عطشاناً بأرض كربلاء» یا می‌نویسد: «هذا قبر الحسين المظلوم الذي

قتل عطشاناً». یاد در عرش منبر مسجد جامع دمشق، آن خطبه غراء و کوبنده را که شرحی رسا بر مقتل حسینی (ع) است، ایراد می نماید و مستمعان مخالف را تحت تأثیر شدید بیانات خویش قرار می دهد، به حدی که یزید مجبور می شود مسؤولیت امر را به عهده ابن زیاد بیافکند و خود را از عواقب آن تبرئه نماید.

یا خواهر شجاع و سخنور امام (ع)، زینب کبری (س)، آن فریادگر قرن‌ها و عصرها، در روز عاشورا فریاد زند: «جدا! یا رسول الله! صلی علیک ملک السماء، هذا حسینک مرمل بالدماء، قطع الأعضاء، مسلوب العمامة والزداء، وَتَنَاتُكَ سَبَايَا» یا سر نعلش برادرزاده عزیزش علی اکبر جوان موی گیس: «بَا حَبِيبَاهُ! يَا بَنِي أَخَاهُ» یاد در بار شام آن خطبه کوبنده و روشنگر را ایراد می کند و نه ننگان، امبھوت و حیران بیانات ظلم ستیز خود می سازد. آری! این نوع مقتل گویی و مقتل نگاری، صحیح ترین، گیراترین، سوزناک ترین و اصیل ترین شیوه مقتل نگاری از حادثه کربلاست که از راه روایتگران راستین، عالم، معصوم، امام شناس و حجت شناس به دست ما رسیده است. رزق و آب بار ویژه خود را دارد. چون گفته اند:

«در عزایی مگر بود صد نوحه گر
آه صاحب درد را باشد اثر».

بدون شک این نوع مقتل گویی و مقتل نگاری که به میرمایه دیگر مقاتل بعدی به شمار می آید، مؤثرترین، مقبول ترین و مستندترین شیوه بازگویی آن حادثه دلخراش می باشد که از مسیر خود صاحبان عزا، به افراد دیگر منتقل نرد. و این قبیل مقاتل را فقط از لابه لای متون روایی، تاریخی و سیره ای پیشوایان معصوم (ص) می بینیم به دست آورد و در اختیار مشتاقان قرار داد و طبیعی است این نوع مقاتل، چه مقتل ریا و مقتل نگاری راستینی خواهد بود که هرگز نظیری برای آن نمی توان یافت خوشبختانه در متون مقاتل ما ثبت و ضبط شده است.

مرحله دوم مقتل نگاری

پس از عبور از این مرحله روشن و صاف و شفاف، به مقتل نگاری روزگاران بعدی

می‌رسیم. گرچه دقیقاً صافی و روشنی مرحله نخستین را ندارد، ولی حقایق تاریخی، عادات و سنن اجتماعی، ادب و ادبیات مرثیه‌نگاری ارزشمندی را در مورد آن حادثه بزرگ و جانگداز به ثبت رسانده است که تأمل و دقت لازم را می‌طلبد.

کتاب‌شناس معروف جهان تشیع، مرحوم حاج شیخ آقا بزرگ تهرانی در اثر ماندگار خود «الذریعة الی تصانیف الشیعة»^(۱) تعداد شصت و پنج اثر از این نوع مقاتل را نام می‌برد و به همین تعداد نیز ربابه لای دیگر مجلدات تحت حروف تهجی دیگر نام برده است که یقیناً چیزی در حدود ۱۵۰ نام اثر مقتلی می‌باشد. تازه این تعداد کثیر، مربوط به تتبع گذاری یک فرد محقق در مقابل حدود او می‌باشد و یقیناً تعداد این گونه مقاتل، خیلی بیش از این مقدار بازگوشده، بوده است. چون هر عالم دینی و هر مُحِبِّ اهل بیت (ع)، خواسته است در طول عمر خویش، از این طریق، انظار تاریخی به ساحت والای شهیدان کربلا نموده باشد، که در کوران حوادث روزگار، یا از بین افتد، یا در اختیار محققان بعدی قرار نگرفته‌اند. از این تعداد مقاتل مضبوط، حدود ده نوع از آن مقاتل مربوط به قرون اولیه اسلامی است که اسامی برخی از آنها به این ترتیب می‌باشد:

- ۱ - مقتل أصیغ بن نباته مجاشعی (متوفی ۸۰ هـ) که از یاران خاص امیر مؤمنان (ع) و صاحب امر پربرکت، متجاوز از صد سال بوده است.^(۲)
- ۲ - مقتل جابر بن یزید جعفی (متوفی ۱۲۸ هـ) که از یاران امام باقر (ع) صاحب تفسیر معروف.^(۳)
- ۳ - مقتل أبی مخنف لوط بن یحیی بن سعید ازدی (متوفی ۱۵۷ هـ).^(۴)
- ۴ - مقتل نصر بن مزاحم منقر بن عطار (متوفی ۲۱۲ هـ) که نجاشی در رجال خود، به خصوص از او نام برده است.

(۱) الذریعة، ج ۲۲، ص ۲۰ تا ۳۰.

(۲) معجم رجال الحدیث، ج ۳، ص ۲۱۹ تا ۲۲۵.

(۳) طبقات مفسران شیعه، ج ۱، ص ۶۰۱ تا ۶۰۴.

(۴) البته مقتلی که طبری از آن نقل کرده است، آن مقتلی نیست که اکنون در دسترس می‌باشد.

۵ - مقتل ابی اسحاق ابراهیم بن اسحاق نهاوندی، از علمای قرن دوم، که قاسم بن محمد همدانی (متوفی ۲۶۹) طبق نقل نجاشی، از او روایت کرده است.

۶ - مقتل ابن اسحاق ثقفی (م ۲۸۳ هـ) یکی از بنی اعمام مختار، صاحب کتاب «المعرفة»، که از مقاتل اولیه شمرده می شود.

۷ - مقتل ابن واضح یعقوبی، صاحب تاریخ یعقوبی (متوفی بعد از ۲۹۲ هـ). مقتل او متأخرتر از مقتل ابی مخنف می باشد.

۸ - مقتل جلودی، تألیف عبدالعزیز بن یحیی جلودی (متوفی ۳۳۲ هـ) صاحب آثار کثیره از آن میان تاریخ قرآن کریم او یکی از نویسندگان اخبار نهضت مختار و مقتل می باشد.

۹ - مقتل شیخ - دوو (متوفی ۳۸۰ هـ) که در کتاب «خصال» از آن نام می برد.

۱۰ - مقتل موفق بن اسحاق خراسانی (متوفی ۴۶۸ هـ) که صاحب کتاب فقه و حدیث نیز می باشد. هر کدام از مقاتل یاد شده دارای ارزش و اعتبار خاصی می باشد، هر چند برخی از آنها اکنون در دسترس ما نیست پس از عبور از این مرحله تعداد مقاتل و کم و کیف آنها گسترش یافته است به حدی که امروز یکی از دامنه گسترده ترین موضوع تاریخی و حماسی و اعتقادی قرار گرفته است و شاید آمار آنها از رقم ۱۰۰۰ تجاوز کرده باشد.

مؤلف لهوف کیست؟

از آنجا که مؤلف بزرگوار «لهوف»، خود صاحب آثار متعدد اسلامی، از آن میان دارای یک اثر قرآنی به نام «سعد السعود» است که درباره تفسیر برخی از آیات قرآنی به رشته تحریر درآورده است، از این رو، زندگی او در عداد مفسران شیعه نیز آمده است و ما شرح حال و خلاصه زندگی پربار او را در کتاب «طبقات مفسران شیعه»^(۱) آورده ایم که در اینجا، فشرده ی بیوگرافی او را از آن منبع می آوریم و شرح تفصیلی آن را به

(۱) «طبقات مفسران شیعه»، کتابی است ۵ جلدی، حاوی شرح حال بیش از ۲۰۰۰ تن از کاوشگران قرآنی

پیشگفتار «طرائف»^(۱) یا «کتابخانه ابن طاووس و احوال و آثار او» ارجاع می‌دهیم.

مؤلف بزرگوار این کتاب، عالم جلیل عارف نبیل و سالک واصل، سید رضی‌الدین، علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن طاووس حلی (متوفی ۶۶۴ ه.ق)، یکی از اعلام امامیه در قرن هفتم می‌باشد. او یکی از پرکارترین مؤلفین عصر خویش محسوب می‌گردد که نویسنده «کتابخانه ابن طاووس»، با ذکر ۶۰ عنوان کتاب، نموداری از این تلاش را نشان می‌دهد.

خاندان «ابن طاووس» عموماً اهل علم و سیادت و دودمان فضیلت و درایت بوده‌اند، ولی در این خاندان شریف دو شخصیت بارز بیش از دیگران، درخشیده‌اند:

۱- سیداحمد بن موسی بن جعفر بن طاووس، صاحب تفسیر «شواهد القرآن» متوفی (۶۷۳ ه.ق) برادر کوچکتر.

۲- سید رضی‌الدین علی بن موسی، برادر بزرگتر و صاحب این اثر تاریخی و حماسی. زندگی این دو برادر، بی‌شباهت به زندگی دو برادر خدمتگزار جهان اسلام مرحومین علمین: سید مرتضی علم‌الهدی (۴۴۳ ه.ق) و سید موسوی (۴۰۶ ه.ق) شارح و مؤلف نهج البلاغه، نیست.

اولاً: یکی در فقه و فقاہت سرآمد بوده است و دیگری در شعر و نثر و ادب و ادبیات. ثانیاً: نقابت طالبیان عراق بر عهده یکی از این دو برادر داشت، آنچنان که سید رضی این عنوان را دارا بود.

ثالثاً: مراتب فضل و تقوا و پرهیز از زخارف دنیا، از خصوصیات این دو برادر بوده است، که به تعبیر برخی از نویسندگان، این دو برادر، از پرهیزگارترین و پارساترین مردم عصر خود بوده‌اند.

مشایخ سید بن طاووس

ذشبعی، که توسط ناشر همین کتاب تحقیق و گردآوری سپس به چاپ رسیده است.

(۱) ترجمه حجة الإسلام والمسلمین شادروان داود الهامی، چاپ نشر نوید اسلام، قم، ۱۳۷۱.

ابن طاووس سلسله روایات خود را به جمعی از مشایخ بزرگواری می‌رساند که در جمع آنان، این راویان قرار دارند:

- ۱- شیخ حسین بن محمد سوراوی، ۲- شیخ ابوالحسین بن یحیی الحنّاط، ۳- شیخ ابوالسعادات اسعد بن عبدالقادر اصفهانی، ۴- شیخ نجیب الدین ابن نما، ۵- سید شمس الدین فخّار بن معد موسوی، ۶- شیخ تاج الدّین حسن بن الدّربی؛ و جمعی دیگر از بزرگان و مفاخر شیعه آن‌همان که در عداد شاگردان و راویان او اسامی فرزندان زیر دیده می‌شوند:
- ۱- شیخ سدیدالدین یوسف بن علی مطهر (پدر علامه حلّی ره)، ۲- شیخ جمال الدین یوسف بن حاتم، ۳- آیه الله الکبری جمال الدین حسن بن یوسف بن مطهر (معروف به علامه حلّی)، ۴- سید بیات الدین عبدالکریم بن احمد بن طاووس؛ و جمعی دیگر...

تألیفات او:

ابن طاووس در عرصه تألیف، یکم از مرقّ ترینها بوده است. رقم تألیفات او از ۶۰ عنوان می‌گذرد. تنها صاحب ریحانة الادب ۴۵ عنوان، و صاحب کتابخانه ابن طاووس، ۶۰ عنوان از آنها را آورده است، که ما تمیّناً، فقط اسامی ۱۴ عنوان از آنها را می‌آوریم تا با توجه به موضوعات آنها، گرایش فکری و علمی او بهتر متّضح گردد:

- ۱- الطّوائف (در باب اثبات ولایت امیرالمؤمنین علی (ع)) (۱)، ۲- ادعیه السّاعات
- ۳- اسرار الدّعوات لقضاء الحاجات ۴- الأقبال لصالح الأعمال ۵- الامان من اخطار الأسفار والأزمان، ۶- الأنوار الباهرة فی انتصار الطّاهرة (ع) ۷- ربيع الشیعة، ۸- مسیر سعد السعود، ۹- سلطان الوری لسکّان الثّری فی قضاء الصلوة عن الأموات (فقه)، ۱۰- مصباح الزائر وجناح المسافر، ۱۱- اللهوف علی قتلي الطفوف، ۱۲- کشف البهجة لثمره المحجة، ۱۳- جمال الأسبوع، ۱۴- محاسبة الملائكة آخر کلّ يوم. (۲)

(۱) این کتاب توسط نویسنده گرامی، شادروان آقای داود الهامی به فارسی برگردان؛ و از سوی دفتر نشر نوید اسلام قم، چاپ و نشر یافته است.

(۲) ریحانة الادب، تألیف مرحوم مدرس تبریزی، ج ۸، ص ۷۶-۷۸.

کتابشناس معاصر عمر رضا کحّاله صاحب معجم المؤلفین در مورد او چنین می‌نویسد: «علی بن موسی بن جعفر (م ۶۶۴ ه.ق) علوی فاطمی مشهور به رضی الدین بن طاووس، فقیه، محدث، مورّخ، ادیب، جامع برخی از علوم. بعضی از تألیفات بسیار او: إسماء ثمره القواد، الأسرار فی ساعات اللیل و النهار، الأمان من اخطار الأسفار، الطرائف فی معرفة الطوائف، النفیس الواضح و الجلیل الناصح می‌باشد...»^(۱)

کتاب حاضر یکی از مشهورترین آثار آن مرحوم می‌باشد که به نام «الطهوف علی قتلی الطوف» نامیده شده و در سه بخش تنظیم یافته است: بخش اول: امور مقدماتی واقع کربلا، بخش دوم: متن وقایع شهادت، بخش سوم: اسارت خاندان عصمت و طهارت و بازگشت غمبار آنان به مدینه منوره.

این کتاب که نگرش به سده ۱۰ ه.ق است، بر مقتل ابی مخنف است به علت و جازت کلام و شیوایی عبارت، و استناد به مدارک و منابع غیر قابل تردید، تا کنون مورد استقبال و توجه شیفتگان خاندان عصمت و طهارت واقع گردیده است، به همین جهت تا کنون بیش از ۳۰ بار در ایران و عراق به صورتهای مختلف به چاپ رسیده است، و چندین بار نیز به شیوه‌های متفاوت به زبان فارسی ترجمه و بازنویسی گردیده است، که یکی از مشهورترین آنها همین ترجمه حاضر می‌باشد.

امتیازی که ترجمه حاضر دارد و از این جهت پیش‌تر دیگر ترجمه‌های موجود قرار گرفته است این است که جهت رعایت حال گویندگان محترم، متن عربی توأم با ترجمه‌ی روان آن آورده شده است، و برای سهولت تلفظ کلمات، اعراب‌گذاری کامل نیز در

(۱) در مورد شناخت ابن طاووس و آثارش، می‌توان به منابع زیر مراجعه نمود:

طبقات مفسران شیعه، ج ۲، ص ۲۲۳-۲۲۰- آسمان معرفت، ص ۳۲۱- معجم المؤلفین، ج ۷، ص ۲۴۸- روضات الجنات، ص ۳۲۹- الفوائد الرضویه، شیخ عباس قمی، ص ۳۳۰ تا ۳۳۸- تذکرة المتبحرین، ص ۴۹۰ و ۴۹۱- هدیة العارفين، بغدادی، ج ۱، ص ۷۱۱-۷۱۰- کشف الظنون، حاجی خلیفه، ص ۱۶۶ و ۷۵۲- ایضاح المکنون، بغدادی، ج ۱، صفحات ۷۶ و ۹۰ و ۱۱۰- المغربی، مجلة المجمع العربی، شماره ۲۸، ص ۴۶۸- کتابخانه ابن طاووس، باب کتابخانه آیه الله مرعشی- مقدمه طرائف، نوشته داوود الهامی.

متن عربی به عمل آمده است و در پایان محض تشفی قلوب مؤمنان، مختارنامه یا سرانجام قاتلان و در پایان، زندگی زینب کبری (س) و زندگی حضرت ابوالفضل (ع) برادر ایشان را (ع) بر آن افزوده شده است و در واقع چهار کتاب در یک مجلد می باشد.

پیرامون چاپ نوزدهم:

پیامبر بزرگوار اسلام ﷺ فرمودند: «حسین چراغ هدایت و کشتی نجات است» این سخن معجز آسای نبوی ﷺ به صورت متواتر به شهرت تام و تمام نایل آمده است و سینه به سینه و دهان به دهان بین مردم اشتها یافته است این کلام نورانی بیش از آنکه به منقبت و شأن والا امام حسین ﷺ دلالت نماید به اعجاز کلام نبوی ﷺ و صدق گفتار و واقع گویی آن بزرگوار، دلالت می کند بر آنکه پانزده قرن پیش، این پیشگویی را به زبان آورده است در حالی که حسین ﷺ کوی پیش تر نبوده است ولی با گذشت قرون و اعصار و با سپری شدن روزها، ماهها، سالها، حسین ﷺ نزدیک آنروز، به صورت یک امام و پیشوای هدایت و به عنوان چراغ روشنگر قلوب و دلها و به عنوان قهرمان تسخیرناپذیر، سر تا سر آفاق جهان را در نور دیده است و هر جا که سری هدایت و نجات است نام حسین ﷺ در آن عرصه درخشیده است و اصولاً عامل بقا، حردانگی شریعت نبوی ﷺ و وسیله استمرار احکام مقدس قرآنی گردیده است به حدی که گفته اند: «الإسلام نبوی الحدوث، و حسینی البقاء» است شریعت اسلام سرمنشأش پیامبر خدا، عامل بقای آن حسین بن علی ﷺ است، امروز دیگر نقطه ای از دنیا چه در غرب و چه در شرق، چه بلوک سرمایه داری و چه بلوک کمونیستی باقی نمانده است مگر اینکه نام حسین ﷺ عزاء حسین ﷺ احترام و تجلیل از حسین ﷺ به آنجا قدم ننهاده باشد و دلهای مردم را همراه آن سخنیست، الهی خویش، به سوی آرمانهای مقدس الهی سوق نداده باشد و قلوب مردم را از منجمد گاه، فساد، بی آرمانی به سوی نور، روشنایی، هدایت و آرمانگرایی الهی نکشاند باشد حقیقتاً امام حسین ﷺ چراغ هدایت و کشتی نجات ملل و امم جهان گردیده است که در این مورد شک و تردیدی باقی نگذاشته است.

امروز حوادث عاشورا، دیگر مربوط به یک منطقه ای خاص جغرافیایی نیست بلکه انعکاس جهانی و بین المللی پیدا کرده است در ضمن اختصاص به شیعه هم ندارد همه ی ملل و امم جهان به آرمانهای مقدس حسینی به دیده احترام می نگرند و او را عامل آزادی و نجات ملل و الگوی رهایی از استعمار و استثمار ملل زورگو می شناسند سخنان گانندی رهبر هندوستان جواهر لعل نهرو، سخنان عرفات رهبر فلسطین سخنان محمد علی جناح قائد اعظم پاکستان فیدل کاسترو رهبر کوبا و... مشهور محافل و نقل منابر می باشد در

اینجا محض اثبات ادعای فوق دو مورد عینی و دو شاهد زنده را ذکر می‌کنیم:

مترجم ناتوان جهت اثبات اعجاز کلام نبوی ﷺ دو شاهد صادق از روند زندگی اجتماعی و فرهنگی را می‌آورد که هر دو مورد ملموس و عینی و تجربی است به اصطلاح درایتی است نه روایتی شاهد زنده است نه شاهد تاریخی یا نقل قول از دیگری.

۱- عزاداری در جمهوری آذربایجان

اینجانب جزء نخستین روحانیان اعزامی به باکو و جمهوری آذربایجان به هنگام بازگشایی راه و مرزها پس از انحلال نظام کمونیستی در اتحاد جماهیر کمونیستی شوروی بودم پس از ورود به بخش نخجوان توسط راهنما به منطقه‌ای وارد شدم که به آن منطقه «نوره شیرین» می‌گفتند اهالی محل در مسجدی گردهم آمده بودند و به صورت نشسته مشغول عزاداری زانو می‌بودند دوست همسفر من پس از پایان عزاداری، به منبر رفت و سخنی از داروین به ماست تکامل انواع به میان آورد، مستمعی از پائین منبر، فریاد کشید آقاگور پدر داروین به ما از آن احسار بگو و از آقای ما ابو الفضل ﷺ داروین دیگر گور به گور شد لعنت خدا به او همفکرانش باد! پس از آن صحبت ما با اهالی شروع شد آنان ضمن تشریح اوضاع کمونیستی و مصائبی که در طول سی سال حاکمیت کمونیستها بر مسلمانان و بر مساجد و محافل دینی وارد آمده بود، به این غم‌انگیزی می‌گفتند در ضمن این حقیقت را بازگو می‌کردند که شکر خدا در طول هشتاد سال حاکمیت نظام کمونیستی محفل عزاداری آقا امام حسین ﷺ هرگز تعطیل نشده است و ترس مأموران نظام، شبهای ماه محرم و عاشورا در این دره‌های عمیق نوره شیرین در برابر چشم مأمورین، به عزاداری می‌پرداختیم و هرگز در طول این مدت، یک روز هم این زیاده‌ریها تعطیل نگشت عامل ارتباط ما با اسلام و بریده نشدن ریسمان ارتباط ما با خدا و اسلام و قرآن و امام همین عزاداریهای حسینی ﷺ بوده است آنگاه اینجانب به یاد این حدیث شریف نبوی ﷺ افتادم «حسین چراغ هدایت است و کشتی نجات است».

۲- نشر گسترده کتاب لهُوف:

چند سال پیش به پیشنهاد پسر گرامی ام به ترجمه و اعراب‌گذاری این کتاب شریف لهُوف، پرداختم کتابی که از نظر سند و محتوی یکی از معتبرترین مقاتل به شمار می‌رود و نویسنده آن که یکی از عالمان پارسا و عارفان خداجوی می‌باشد او که در حادثه‌ی حملات چنگیز خان مغول در قرن هفتم با ارائه خطبه‌ای از علی ﷺ در حق دژ خیمان مغولی که دارای پیشگویی بود توانست خون شیعه را حفظ کند و از این جهت او و علامه حلّی حق بزرگی بر عهده‌ی شیعیان دارند این کتاب در آنسال ترجمه، به زیور طبع آراسته گردید با همه نواقص و ایراداتی

که داشت مورد استقبال شدید محافل دینی و خطبای گرامی و سخنوران محترم کشور قرار گرفت به حدی که در آن سال دوبار تجدید چاپ شد و هر سال به همین ترتیب انتشار می یافت و این ترجمه نخستین ترجمه ای بود که به صورت اعرابگذاری و نسبتاً با قلم سلیس و روان به چاپ می رسید پس از ترجمه ی ما شاید ده یا پانزده نوع ترجمه با اقتباس از این ترجمه یا با الهام گیری از این شیوه، به بازار مطبوعات قدم نهاد و ما خوشحالیم که چنین عمل توفیق آمیز صورت پذیرفته است و شأن و منقبت و مصیبت امام علیه السلام در سطح گسترده ای انتشار می باید و نکته ای اعجازی اینست با اینکه شبکه ی توزیع و نشر ما بسیار محدود و محصور می باشد به حدی که نوع منشورات ما از پنج تا ده هزار تیراژ در چاپ، تجاوز نمی کند و این کتاب لهوف به برکت نام حسین علیه السلام و به عنوان نشانی از اعجاز کلام نبوی صلی الله علیه و آله اکنون پا به پیچیده یین چاپ خود می نهد و در این چاپهای متعدد، تعداد تیراژ و شمارش آن به یکصد هزار نسخه بالغ گردیده است و طبعاً دیگر ترجمه ها هم کمی پائین تر در تیراژهای قابل توجهی انتشار یافته اند و این استقبال گسترده و این اقبال عمومی نه به خاطر قلم آن بوده است و نه به خاطر کیفیت چاپ و نشر و نه مربوط به ناشر و توزیع بوده است فقط و فقط به خاطر نام مبارک امام حسین علیه السلام و علاقه شدیدی که مردم ما به امام حسین علیه السلام و آثار و نشانه های مربوط به آن بزرگوار دارند، می باشد و در حقیقت مصداق عینی و عملی کلام نبوی است که «**إِنَّ الْحَسَنَ وَمَصْبَاحَ الْهُدَى وَ سَفِينَةَ النَّجَاتِ**» ما ثواب این نوبت چاپ را به روح رزمندگان پیرو خط حسین علیه السلام و یژه رزمندگان غیور و شجاع شیعی حزب الله لبنان و به روح پر فتوح سردار فاطمی تازه شهید آن گروه سرفراز، فرمانده عملیات دشمن شکن اسرائیل مرحوم عماد مغنیه تقدیم می داریم و از خدای متعال مسئلت عاجزانه و دردمندانه داریم به برکت عاشورای حسین علیه السلام و نام و مقام و زیبای او تمام رزمندگان و مدافعان راه راستین اسلام بویژه مردم مظلوم لبنان و فلسطین را از جنگال درخیمان صهیونیسم و خون آشامان کاخ سفید نجات بخشد و به ما را در پیمودن راه اسلام موفق و مؤید و منصور و مسلمانان را به راه حسینی علیه السلام و شیوه دفاع جانانه و ایثارگرانه اش رهنمون باشد تا از جنگال درخیمان و استعمارگران جهانخوار غرب و شرق نجات یابند. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.

عبدالرحیم عقیقی بخشایشی

شوال ۱۴۳۱ هـ ق